
Uchwała IV Kongresu Regionalnych Towarzystw Kultury.

Notatki Płockie 35/3-144, 61-62

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IV Kongresu Regionalnych Towarzystw Kultury

W dniach od 14 do 16 września 1990 r. w Lublinie odbył się IV Kongres Regionalnych Towarzystw Kultury. Delegację województwa płockiego stanowili: mgr Irena Trojanek-Gago — przewodnicząca Komisji TNP d/s regionalnych towarzystw kultury woj. płockiego, mgr inż. Janusz Majewski — prezes Płockiego Towarzystwa Muzycznego im. Wacława Lachmana, Zbigniew Kryda — mistrz rzemiosł artystycznych, prezes Płockiego Towarzystwa Fotograficznego im. Aleksandra Macieży i w zastępstwie prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego mgr Władysław Gąsiorowski — przewodniczący Oddziału TNP w Sierpcu.

Poniżej drukujemy uchwałę Kongresu.

Delegaci na IV Kongres Regionalnych Towarzystw Kultury, obradujący w dniach 14—16 września 1990 r. w Lublinie, reprezentujący około 1100 stowarzyszeń regionalnych, wyrażają wolę dalszego, aktywnego angażowania się w zachodzące procesy przemian w Rzeczypospolitej Polskiej, pragnąc podkreślić, że regionalny ruch stowarzyszeniowy stanowi swoistą formę samorządności ukierunkowanej na rozwój regionów i ziem oraz podnoszenie poziomu kultury w społecznościach lokalnych.

Spółeczny ruch kulturalny, mający za sobą prawie dwustuletnie dziedzictwo w służbie narodu, skupia około 250 tysięcy zaangażowanych obywateli różnych zawodów, wśród nich pracowników nauki, instytucji kulturalnych, oświatowych, lekarzy, rolników, inżynierów i techników.

Stowarzyszenia kulturalne, wśród których znaczną grupę stanowią liczne towarzystwa miłośników miejscowości, regionów i ziem, określonych dziedzin kultury artystycznej, a także towarzystwa naukowe o charakterze regionalnym, odgrywają ważną rolę w dziedzinie wychowania społeczeństwa w duchu samorządności kształcącej postawy odpowiedzialności za rozwój swoich miast i gmin.

I

Istotą ruchu regionalnego jest nie tylko kultywowanie chlubnego dziedzictwa, lecz przede wszystkim aktywne uczestnictwo członków i sympatyków w rozwoju społeczno-gospodarczym i kulturalnym kraju, a głównie najbliższego środowiska. Doniosłe znaczenie w tej działalności spełnia edukacja regionalna społeczeństwa, w tym głównie młodzieży, polegająca na wykorzystaniu w procesie wychowania wartości idei regionalizmu, które odegrały ważną rolę w kształtowaniu postaw prospołecznych i patriotycznych.

Opowiadamy się za dalszym udziałem ruchu regionalnego w zachodzących w kraju procesach przemian demokratycznych. Pragniemy jednocześnie przypomnieć, że podczas obrad II i III Kongresu Regionalnych Towarzystw Kultury domagaliśmy się urzeczywistnienia w naszym kraju idei samorządności podkreślając, że idee te stanowią podstawową inspirację działalności towarzystw kultury.

W nawiązaniu do wspomnianych uchwał Kongresów RTK ruch nasz zmierzać będzie do rozszerzenia zasię-

gu swoich dotychczasowych działań, wzbogacając je o nowe treści i nowe zadania.

W ten sposób w działalności towarzystw kultury urzeczywistniać będziemy w świadomości społeczeństwa wizję nowoczesnej idei polskiego regionalizmu, czyniąc go wciąż żywym, otwartym na przemiany zachodzące w życiu społecznym narodu.

II

Dla rozwoju działalności ruchu stowarzyszeń kulturalnych wciąż aktualne znaczenie mają uchwały podjęte na II Kongresie RTK w Nowym Sączu w 1981 r. Uchwalone wówczas kierunki działalności, których nie można było zrealizować w ówczesnych warunkach społeczno-politycznych kraju, nie straciły dotąd swej ważności.

Dążąc do rozwoju regionalizmu polskiego delegaci IV Kongresu postanowili reaktywować Radę Krajową Regionalnych Towarzystw Kultury jako ogólnopolską reprezentację stowarzyszeń regionalnych.

Mając na uwadze naszą wspólną troskę o kształtowanie wizji nowoczesnego regionalizmu w Rzeczypospolitej Polskiej i jego funkcji społeczno-kulturalnych u progu XXI wieku, Kongres zobowiązuje Radę Krajową do opracowania karty regionalizmu polskiego i przedstawienia jej pod obrady V Kongresu.

III

Kongres stwierdza, że ważnym czynnikiem decydującym o efektach działalności regionalnych towarzystw kultury są materialne i finansowe warunki ich działania.

Uchwały poprzednich kongresów postulowały pod adresem władz państwowych zmiany przepisów finansowych. Działalność stowarzyszeń nie może być bowiem traktowana jako działalność gospodarcza i jako taka opodatkowana, gdyż wypracowane przez nie skromne dochody są przeznaczane na działalność statutową.

Delegaci wnoszą o przedłużenie na czas nieokreślony decyzji Ministra Finansów z dnia 17 IX 1987 r. o zwolnieniu organizacji społecznych resortu kultury i sztuki od podatków, której ważność kończy się z dniem 31 XII 1990 r.

Kongres wyraża zaniepokojenie w związku z podjęciem przez władze państwowe decyzji o zlikwidowaniu

wanie z końcem 1990 r. Funduszu Rozwoju Kultury z którego były częściowo finansowane docelowo niektóre zadania kulturalne organizowane przez towarzystwa, jak też działalność wydawnicza oraz działalność społecznych ognisk artystycznych.

Obawy nasze potwierdzają przykłady z terenu o negatywnym stanowisku samorządów terytorialnych wobec finansowania działalności towarzystw kultury. Obserwuje się również postępujący spadek zleceń dla towarzystw na prace badawcze, ekspertyzy i wydawnictwa ze strony zakładów pracy, spółdzielni i instytucji.

Uregulowań prawnych wymaga funkcjonowanie społecznych ognisk artystycznych. Konieczna jest naszym zdaniem uznanie ich działalności za niezbędną, uzupełniającą w terenie sieć państwowego szkolnictwa artystycznego, zwłaszcza jego stopnia podstawowego.

Wyrażamy głębokie przekonanie, że zarówno władze państwowe, jak i organy samorządu terytorialnego uwzględnią potrzeby regionalnych stowarzyszeń kultury w realizacji ich zadań statutowych w upowszechnianiu i rozwoju kultury.

Kongres oczekuje na wsparcie finansowe działalności statutowej regionalnych towarzystw kultury ze strony mającej powstać Fundacji Kultury Polskiej.

Delegaci apelują do władz samorządów terytorialnych i do instytucji, w tym także instytucji kulturalnych i oświatowych, o możliwość nieodpłatnego korzystania przez towarzystwa regionalne z ich lokali dla organizowania imprez kulturalnych dla środowiska.

IV

Szczególnej opieki ze strony Państwa, a także terenowych ogniw samorządowych, wymaga działalność edytorska towarzystw regionalnych.

Kongres wnioskuje pod adresem Ministerstwa Kultury i Sztuki o przekształcenie „Informatora” Krajowego Ośrodka Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury w Ciechanowie w stały periodyk poświęcony sprawom ruchu regionalnego.

Doceniając rolę jaką spełnia Krajowy Ośrodek Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury w Ciechanowie Kongres wnioskuje o stałe zapewnienie przez Ministerstwo Kultury i Sztuki niezbędnych środków na jego działalność statutową.

V

Kongres apeluje do towarzystw regionalnych o ich dalszą współpracę z instytucjami oświatowymi i kul-

turalnymi, jak też z pokrewnymi naszymu ruchowi stowarzyszeniami, w zakresie działalności na rzecz upowszechniania kultury, a w szczególności w celu wzmocnienia zintegrowanego oddziaływania wychowawczego na młodzież.

Odpowiadając na posłanie Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Opolu pragniemy podkreślić naszą wolę zaciśnienia współpracy z PTTK w realizacji wspólnych celów dla dobra Ojczyzny.

Pragniemy wyrazić potrzebę współpracy ze stowarzyszeniami polonijnymi i związkami Polaków na wszystkich kontynentach, które z głęboką troską i pełnym zaangażowaniem pielęgnują wśród rodaków na obczyźnie kulturę polską, oraz z towarzystwami mniejszości narodowych w Polsce.

Jesteśmy jako stowarzyszeniowy ruch regionalny otwarci na współpracę z szeroko pojętym środowiskiem inteligencji. Oczekujemy też liczniejszego udziału młodzieży w regionalnych towarzystwach kultury.

Pod adresem władz oświatowych ponawiamy apel o wprowadzenie do programów szkolnych oraz do podręczników wiadomości z zakresu wiedzy o regionie.

Kongres zobowiązuje Radę Krajową RTK do przeprowadzenia rozmów z kierownictwem Komitetu ds. Radia i Telewizji oraz Polskiej Agencji Prasowej w sprawie prezentacji kultury regionalnej w środkach masowego przekazu.

VI

Kongres przyjmuje z zadowoleniem zaproszenie Sejmiku Śląskich Towarzystw Regionalnych, obradującego w Głogowie 11—12 listopada 1989 r., zwołania w 1994 r. V Kongresu RTK we Wrocławiu.

Kongres zobowiązuje Radę Krajową RTK do wnikliwego rozpatrzenia wniosków i postulatów zgłoszonych w czasie obrad plenarnych i zespołów problemowych, a następnie do ich przedłożenia władzom i instytucjom według właściwości.

Zobowiązuje się również Radę Krajową oraz stowarzyszenia regionalne do zapoznania władz państwowych i samorządowych z treścią uchwał i wniosków Kongresu

IV KONGRES REGIONALNYCH TOWARZYSTW KULTURY

Lublin, dnia 16 września 1990 roku.